

Чому леопард плямистий

У ті часи, любі мої, коли живі істоти мали ще однакове забарвлення, леопард мешкав у місцевості, яка називалася Високий Велд[26]. Пам'ятайте, що йдеться не про Низький, не Чагарниковий чи Болотяний Велд, а саме пустельний, спекотливий, осяяний сонцем, Високий Велд із піщаним ґрунтом, рудуватими кам'яними брилами та ріденькими пучками пожовклої присохлої трави. Там же водилися жирафи, зебри й різноманітні антилопи (зокрема, степова (канна), гвинторога (кúду) і коров'яча (бубол). Усі ці тварини були суцільно пісочно-жовтувато-коричнюватої масті. Та найбільш піщано-жовтувато-коричнюватим серед них виглядав леопард; такий собі схожий на кішку сіро-жовтий звір, який до останньої своєї ворсинки зливався з жовтувато-сірувато-коричнюватим ландшафтом[27] Високого Велда. Це дуже непокоїло жирафів, зебр та іншу живність, оскільки він міг залягти за жовтувато-сірувато-коричнюватим каменем або жмутом трави, і коли жираф, чи зебра, або канна, чи куду, або лісова антилопа (бушбок), чи бонтбок[28] проходили поряд, хижак зненацька нападав, позбавляючи жертву будь-якої можливості врятуватися втечею. Справді-справді! Нам варто згадати ще й ефіопа з його луком і стрілами (теж на той момент сірувато-коричнювато-жовтуватого), який також жив у Високому Велді. Він зазвичай полював разом із леопардом, пускаючи в хід лук та стріли, а звір — лише свої ікла й кігті. Врешті, мої любі, всі ті жирафи, канни, куду, кваги[29] тощо просто впали у відчай, не знаючи, де ж сховатися. Саме так!

Минуло чимало днів — вік тварин тоді був набагато довшим, — і потенційна здобич навчилася уникати будь-чого, що хоч трохи скидалося на леопарда або ефіопа; більше того, поступово звірі, один за одним — першим подав приклад височезний жираф — пішли зі звичного ареалу[30]. Шукаючи надійного притулку, дісталися вони великого лісу, де росло безліч дерев та кущів, що відкидали химерну — смугасту, у цяточку й пістряво-плямисту — тінь, у якій утікачі й сховалися. І от, за таких умов, коли частина звіриного тіла довго перебувала в тіні, що

хаотично падала на нього, тоді як інша лишалася відкритою сонячним променям, жираф обзавівся плямами, зебра стала смугастою, а канна й куду потемнішали; у них на крижах[31] з'явилися маленькі, хвилясті, сірі звивини, які нагадували кору дерев. Тому попри те, що завдяки нюху і слуху ви змогли б визначити присутність тварин десь неподалік, та навряд чи їх побачили б, хіба що точно знали б, у який бік дивитись. Ох і добре жилося звірям під покровом плямисто-тінистого лісу, доки леопард та ефіоп гасали жовтувато-сірувато-рудуватим Високим Велдом, гарячково міркуючи, куди ж це запропали їхні сніданки, обіди й вечері. Поволі вони настільки зголодніли, що не гребували їсти пацюків, жуків і даманів[32], унаслідок чого в обох заболіли животи.

Якось зустрівся їм павіан — з головою, схожою на собачу, та різким, гавкаючим голосом бабуїн, наймудріша тварина в усій Південній Африці.

Леопард спитав (а днина видалася напрочуд спекотна):

— Куди ділась уся дичина?

Павіан поважно моргнув очима. Він знав.

Відтак озвався ефіоп:

— Шановний, чи не могли б ви мені підказати нинішнє місцезнаходження аборигенної[33] фауни? (Власне, його питання практично не відрізнялося від змісту попереднього, та ефіоп, як доросла людина, завжди вдавався до довгих пишномовних слів.)

Павіан ще раз поважно моргнув, бо справді знав. Зрештою він вирік:

— Дичина змінила забарвлення на плямисте; я раджу й тобі, леопарде, зробити те саме якомога швидше.[34]

— Усе чудово, — знову встряв ефіоп, — проте я хотів би знати, в якому напрямку мігрувала[35] аборигенна фауна.

І відповів йому павіан:

— Тутешня фауна злилася з місцевою флорою, оскільки настав час змін; раджу я й тобі, ефіопе, змінитися якнайшвидше.

Мудровані висловлювання бабуїна вельми спантеличили горемисливців, та вони все ж вирушили на пошуки аборигенної флори і після тривалої подорожі побачили великий, густий, дивовижно тінистий ліс, увесь вицяткований, розмічений, замальований, покраплений, обляпаний, змережаний, заштрихований хрест-навхрест, аж в очах рябіло, примхливими тінями. (Спробувавши швидко повторити цю фразу вголос, ви зрозумієте, наскільки тінявим був той ліс.)

— Що воно таке, — звернувся до супутника леопард, — зовсім темне, але з безліччю світлих плямок?

— Хтозна, — знизав плечима ефіоп. — Утім, може, це і є аборигенна флора. Зокрема, я відчуваю запах жирафа, чую жирафа, та не бачу жодного жирафа.

— Дивина, — очманіло трусонув головою леопард. — Мабуть, це тому, що ми із сонячної місцини різко потрапили у затінок. Гм, я теж відчуваю запах зебри, чую зебру, однак не бачу ніякої зебри.

— Стривай-но, — збентежено зиркнув на компаньйона ефіоп, — ми так давно не полювали, тож раптом забули, як вони виглядають?

— Дурниці! — не погодився леопард. — Я, наприклад, чудово пам'ятаю їх іще по Високому Велду, особливо їхні мозкові кісточки. Жираф сягає майже сімнадцяти футів, і він рудувато-золотаво-жовтий з

голови до п'ят; а зебра на зріст — приблизно чотири з половиною фути, і повністю сіро-жовтувато-коричнювата.

— Та-а-ак, — задумливо протяг ефіоп, пантруючи[36] плямисто-тіняву гущавину незайманого лісу. — Тоді на цьому темному фоні вони мали б виділятися, ніби достиглі банани в коптильні.

Та де там. Обидва вистежували поживу весь день, відчували запах жирафа й зебри, чули їх, але навіть мельком не побачили хоча б когось із них.

Відверто нервуючи, надвечір леопард буркнув:

— Дочекаймося, поки стемніє. Таке полювання вдень — справжнісінька ганьба!

Отже, вони дочекалися темряви, й нараз при слабкому мерехтливому світлі зірок, що ледь помітними смугами спадало крізь гілля, леопард уловив сипле дихання і рвучко метнувся у бік підозрілого звуку. Здобич пахла, як зебра, на дотик була, як зебра, повалена вниз, хвицалася, як зебра, проте розгледіти її не вдалося. Тому він грізно ошкірився:

— Ану, не смикайся, невідомо хто! Все одно сидітиму на твоїй голові до ранку, бо, схоже, я чогось не розумію.

Невдовзі почувся приглушений хрип, хрускіт гілок, якесь вовтузіння, а згодом і крик ефіопа:

— Я щось упіймав! Воно пахне, немов жираф, брикається, немов жираф, та ніяких обрисів не видно.

— Не довіряй йому, тримай міцніше! — рикнув леопард у відповідь. — Роби як я: сиди на його голові до ранку. Вони всі тут невидимі.

Зі сходом сонця він нетерпляче поцікавився:

— Що у тебе за здобич, брате?

Ефіоп, здивовано чухаючи потилицю, мовив:

— Якби це було рудувато-жовтим з голови до п'ят, то звалося б жирафом, але воно часто-густо вкрите темно-коричневими плямами. А що, братику, в тебе?

Леопард чудувався не менше:

— Якби це було ніжного жовтуватого-коричнюватого кольору, то звалося б зеброю, проте воно часто-густо вкрите чорно-пурпуровими смужками. Овва! Що ти із собою зробила, зебро? Хіба не тямиш, що у Високому Велді я помітив би тебе за десять миль?!

— Твоя правда, — хмикнула зебра, — однак ми не у Високому Велді. Невже не бачиш?

— Зараз бачу, — визнав леопард. — А вчора не зміг. Як вам це вдається?

— Відпустіть нас, — лукаво запропонувала зебра, — і ми охоче продемонструємо.

Коли зебра й жираф опинилися на волі, перша негайно скакнула в невеличкий терновий кущ, у якому промені сонця спадали смугами, другий же стрибнув під крони високих дерев, у яких грайливо мерехтіли сонячні зайчики.

— А тепер, увага! — гукнули обоє. — Ось як це робиться! Раз-два-три! Ну, і де ж ваш сніданок?!

Леопард і ефіоп старанно витріщали очі, але розрізняли самі смугасті та плямисті тіні, проте жодних ознак зебри й жирафа. Ті вже давно встигли сховатися в лісовій хащі.

— Ха-ха-ха! — весело зареготав ефіоп. — Така витівка варта наслідування. Учись, леопарде, а то ти виділяєшся в цій темній місцевості, наче шматок мила у відерці для вугілля.

— Ги-ги, ги-ги! — передражнив його леопард. — Краще подивися на себе. Це, бува, не ти стирчиш у цій темній місцевості, мов гірчичний пластир на мішку вугляра?

— Гаразд-гаразд, — примирливо сказав ефіоп. — Хоч скільки вправляйся в дотехах, але наш обід дав драла. Вочевидь зрозуміло, що ми не підходимо до довкілля. Тому, либонь, незайве скористатися настановою павіана. Він радив мені змінитись, а переінакшити я можу лише власну шкіру, чим і займуся.

— Переінакшити на що? — ошелешено спитав леопард.

— На оновлену чудову чорнувато-коричнювату шкіру з легким багрянцем та синювато-сірим відтінком. Незамінна, між іншим, річ, аби таїтися у виярках і за деревами.

Ефіоп одразу взявся до діла, а леопард спостерігав дивом дивуючись: раніше йому ніколи не доводилося бачити, щоб людина міняла свою шкіру.

— А як же я? — знічено пробелькотів він, коли останній мізинець ефіопа заблищав чорним кольором.

— Також послухайся поради павіана, вдайся до змін.

— А я хіба не те зробив? — щиро обурився леопард. — Як міг швидко перебрався на нове місце, й, до речі, з тобою. Та вигоди від цього жодної.

— Ох-ох-о, горенько ти моє! — кркнув ефіоп. — Павіан мав на увазі не іншу місцевість у Південній Африці, а плями на твоїй шкурі![37]

— Як це? — аж роззявив рота леопард.

— Згадай жирафа, — підморгнув ефіоп. — Або зебру, якщо надаєш перевагу смужкам. Вони добре усвідомили користь тих плям і смуг для себе.

— М-м-м, — вагаючись, промимрив леопард. — Щось мені не до вподоби бути схожим на зебру.

— Та визначайся вже, — наполягав ефіоп, — бо я волів би полювати разом. Однак, мабуть, доведеться рушати самому, якщо ти вперто налаштований виглядати, ніби соняшник на тлі просмоленої огорожі.

— Добре, я обираю плями, — приречено зітхнув леопард. — Тільки не роби їх надто великими; не хочу бути схожим і на жирафа.

— Користуватимусь лише кінчиками пальців — заспокоїв ефіоп. — На моєму тілі ще достатньо свіжої чорної барви. Стій сумирно.

Він склав пучкою пальці руки (вони досі виблискували фарбою) і почав торкатися ними всього хижачого тіла, залишаючи по п'ять маленьких чорненьких цяточок. Ви й тепер можете побачити їх, любі мої, на шкурі будь-якого леопарда. Щоправда, інколи пальці зісковзували, і мітки трохи розмазувалися; та уважно придивившись до цих граціозних звірів, ви завжди знайдете сліди подушечок п'яти чорних пальців.

— Який же красень переді мною! — захоплено цмокнув губами ефіоп. — Тепер ти можеш лежати на голій землі й виглядатимеш, немов купа

каміння, на валуні здаватимешся пористою брилою, на гілці дерева зійдеш за химерний візерунок сонячного проміння, що пробилось крізь листя, а на стежці тебе взагалі ніхто не помітить. Користуйся і радій!

— Якщо так, — недовірливо примружився леопард, — то чому ти не став плямистим?

— Нам, чорношкірим, більше пасує чорне, — відповів ефіоп. — Ліпше ходімо, спробуємо поквитатися з цими добродіями "Раз-два-три-ну-і-де-ж-ваш-сніданок?!"

І вони пішли й відтоді, мої любі, жили довго та щасливо. Ось і цій казці кінець.